

Ecologistul ideal dar totuși real

Scris de dr. Peter Lengyel

Sâmbătă, 01 Octombrie 2011 14:18 - Ultima actualizare Miercuri, 02 Noiembrie 2011 18:00

Pentru civilizația noastră de secol 21, importanța cea mai mare o are criza ecologică în care ne afundăm, respectiv soluționarea ei, anume găsirea unor variante de dezvoltare durabilă reală... bazate pe resursele concret existente. Se caută un model de interrelație sustenabilă între civilizația umană și restul ecosferei... iar acest subiect actual are miza cea mai mare din etapa de după perioada când strămoșii noștri au coborât din copac. O planetă cu resurse finite nu poate permite o creștere economică și demografică fără limite; mai mult decât atât, se constată că deja la ora actuală este depășită capacitatea de suport a planetei, ceea ce se manifestă prin distrugerea stocurilor de pești oceanici, reducerea pădurilor și dispariția speciilor... o degradare ecosistemică generală. Nu mulți oameni ar fi impresionați de aceste chestiuni... dacă nu aceste resurse naturale ar fi cele de care este totalmente dependent viitorul omului ca civilizație și specie. Multe alte problematice ale dezvoltării pot să mai aștepte, însă în domeniul subminării resurselor naturale de care depindem, respectiv îndepărtarea de traiectoria dezvoltării durabile, situația globală se deteriorează pe zi ce trece, așa că în privința acestui subiect omenirea nu își poate permite să aștepte cât ar putea amâna analiza bosonului X.

Este mai plăcut să abordezi chestiuni mai fericite, peisaje frumoase, diversitatea exuberantă a viului... să discuți despre "povești de succes", și evident că subiectele dificile, alunecoase, sunt ocolite instinctiv de mare parte a oamenilor. De ce să se implice în ceva controversat, ceva plin de durere și conflicte, mai cu seamă cât timp nu poate oferi o soluție? Desigur, se poate ocoli această mare problemă structurală a societății din care facem parte, dar problema nu dispare... din contră. Dacă nu ar fi vorba chiar despre noi, despre stilul nostru de viață, despre cele mai elementare "drepturi ale omului"... spre exemplu să consume oricât și să aibă oricâți copii dorește... evident că acest mare subiect nu ar fi atât de puternic evitat. Dar așa...?

Trăim într-o Lume dominată de consumerism promovată de cei care obțin profitul... împins până la incredibil prin reclame cu mesaje subliminale, care forțază individul să cumpere, să achiziționeze orice, să cumpere chiar și pe datorie că doar așa el devine fericit și un membru respectat în comunitate (nu mai contează că muncește de îi sar capacele sau plătește credite până renunță să mai existe). Resursele au tendința de scădere iar populația umană are tendințe de creștere... ceea ce duce evident la o "crăcănare a situației"... manifestată spre exemplu prin criza economică globală. Constatăm o crâncenă luptă pentru resurse atât între state cât și între corporații și între indivizi.

Ecologistul-naiv poate avea impresia că dacă dă de mâncare la păsărele, adună gunoaiele selectiv, dacă este vegetarian sau merge rar cu mașina, vorbește frumos și are încredere în zei închipuiți care îl iubesc și îl protejează... el este un exemplu de soluționare a problemei.

Desigur, poate că unele gesturi cu valoare simbolică au ceva sens, dar în mare parte sunt irelevante pentru actualul sistem. În ochii aburiți ai elitei politico-economice, a celor care conduc această civilizație sub formă de Titanic, ecologistul-naiv este un nimeni, o flatulență, un sărac-cu-duhul (și nu numai), care nici nu merită băgat în seamă, doar altundeva; este un tâmpit de pe puntea de jos, unul care nu are nici o șansă să interfereze cu "business as usual" adică cu continuarea chefului (și propulsarea Titanicului către iceberg, direcție despre care nu se dorește să se știe, și oricum nu contează... cât timp mai există băutura, fete și caviar). Poate acești hrăpăreți din vârful piramidei economico-politice sunt chiar fericiți că există o masă de ecologiști naivi... care execută pentru finanțări de 2 bani mizerabile campanii de greenwashing, adunarea de gunoaie din peisaj, colectare selectivă, delimitarea unor mici "arii protejate", pliante de educație ecologică șamd. Așa se mimează că totuși "se face ceva".

Deși există “soluții parțiale și temporare” spre exemplu trecerea la vegetarianism... nu prea există păreri despre modalitățile concrete de autolimitare a expansiunii umane și evitarea devastării resurselor. Dintre organismele animale, unele sunt ierbivore/ vegetariene altele prădătoare/ carnivore, altele omnivore, detritivore șamd. Nu sunt libelulele prădătoare mai rele decât lăcustele vegetariene. Nici gheparzii carnivori nu sunt mai detestabili decât antilopele ierbivore, nici acvilele prădătoare nu sunt mai rele decât șobolanii de apă. Specia umană, ca oarecare specie de animal din ecosferă, a utilizat eficient resursele de hrană din mediu, iar carnea era o importantă bază trofică pentru strămoșii noștri... și nici noi nu suntem diferiți. Desigur, din punct de vedere al hranei ‘ar încăpea’ mai mulți oameni vegetarieni pe un anumit teritoriu... dar nevoile de hrană sunt doar o oarecare parte a necesităților umane, iar creșterea exponențială a populației ar rămâne în continuare o uriașă problemă: impactul invaziei nenumăratelor lăcuste vegetariene este nimicitor pentru ecosisteme.

Pentru un prostănac incult și rupt de realitate sună dur dacă se discută necesitatea limitării sau chiar a reducerii populației umane globale, dar acești ciudați nu își dau seama că populația Europei/ României/ Ungariei, se reduce... natural; sau că în China se implementează politici de reducere a numărului de copii, după ce au constatat cât de mare este deja populația... și ce tendințe are. Dacă în medie la nivel global ar fi doar 2 copii/ familie, nu ar mai fi problema creșterii demografice... ci ar fi reducere (deoarece nu toți copii ajung adulți care să se reproducă). Probleme demografice mari se constată spre exemplu în state africane unde populația se dublează odată la 20 sau 30 de ani, unde deja este foamete... se produce și mai multă foamete și sărăcie, degradarea resurselor biologice locale sub impactul nenumăratelor guri flămânde... și până și așa mor de foame zilnic cca 20.000 de copii. Desigur... se discută despre criza alimentară globală. Soluția la astfel de probleme nu este găsită, și se poate spera pentru viitor eventual prevenirea problemelor și mai grave. De unde pot să vină răspunsuri la probleme? Oameni geniali, sau măcar raționali. Ecologi, ecologiști. Oricum, fără ecologiști raționali și care iubesc foarte mult această civilizație umană și speră în sustenabilitatea ei, care iubesc omul actual dar și omul viitorului, situația va ajunge și mai jalnică... Cât despre soluționarea marilor probleme ale societății prin “contribuția” unor “ecologiști” naivi, incapabili intelectual, și înmlăștiniți în soluții paliative... ce se mai poate zice?

Conflictele majore devin inevitabile atunci când națiuni din această civilizație dependentă de țiței vor constata că resursele de combustibil sunt pe terminate; evitarea conflictului dur pentru ultimele resurse ar fi eventual posibilă dacă civilizația ar reveni pe o traiectorie de sustenabilitate încă înainte de criza de la finalul exploatării resurselor de țiței, dar nu pare că această “ajustare” va fi realizată la timp. Oricum, fără existența unei situații echilibrate între resursele vitale pentru civilizație și realitatea economico-demografică, nu se poate spera stabilitate socială, coerență politică, nu se poate spera pace, nu se poate spera bunăstare, siguranță-securitate, nu se poate spera viață umană civilizată... și din păcate, până la urmă nu se poate spera viață umană de nici un fel (eventual existența unor grupuri mici de hiene-umane care își târăsc existența în condiții departe de a fi cât de cât rezonabile). Se poate descrie realitatea care ar rezulta în urma unei majore crize ecologice la nivel planetar, dar mai bine ar fi să gândim soluții care eventual ar face posibilă evitarea acesteia.

Auzi uneori: gata cu vorbele, să trecem la fapte. Dar care fapte? Pasul inițial făcut de ‘ecologie’ este să atragă atenția asupra consecințelor unei creșteri economico-demografice exponențiale nu doar asupra ecosistemelor/ naturii ci mai ales asupra viitorului civilizației noastre umane: până acum acest stil al creșterii nu era o problemă stringentă (până era loc de expansiune spre exemplu prin jefuirea unor întregi continente locuite de “băștinași”... între timp

cvasi-extermiati), dar acum resursele globale sunt către final. Devine clar că este nevoie de o autolimitare rapidă, dacă dorim un viitor rezonabil pentru civilizație. Din păcate, nu prea avem cunoștințe despre specii care să fi fost capabile să se autolimiteze... În general creșterea a fost oprită doar de limitele impuse de resursele din mediu... Se poate oarecum spera în geniul uman... că este important să existe speranțe. Până la transpunerea în practică, este nevoie de crearea designului unei societăți sustenabile... adică autolimitative, aflate în echilibru cu resursele naturale disponibile pe această mărunță planetă. Nici nu este atât o chestiune de "mediu" sau "ecologie" cât este un subiect de "sociologie" sau de "științe politice".

Pasul următor este deci nu atât unul de "ecologie" cât unul de "socio-economie" în vederea designului unei societăți non-expansioniste; asta este destul de eliberator pentru ecologi și o sarcină dificilă pentru sociologi eventual capabili să înțeleagă situația. Trebuie luată în calcul și epuizarea resurselor de combustibili fosili în viitorul previzibil, care va însemna o reducere dramatică a resurselor pe care civilizația umană le are la dispoziție, cu impact dramatic până și asupra capacității de a produce hrana elementar-necesară pentru oameni. În privința dimensiunilor fizice ale economiei globale și ale populației umane, se poate spera un "soft landing" în cel mai bun caz, iar varianta cealaltă este ... mult mai dură.

Este evident că societatea umană a secolului 21 are nevoie de o nouă paradigmă de dezvoltare bazată pe realitatea ecologică, singura demnă să stea la baza designului viitorului. Este nevoie de o paradigmă care să îi permită existența ca civilizație globală stabilă... care să nu se afle pe marginea prăpastiei unei crize ecologice globale cu toate consecințele ei economice, sociale, politice, demografice șamd... față de care orice altă criză este o simplă glumă. Întrebarea este: cum anume va arăta din punct de vedere social modelul de societate sustenabilă aflată în echilibru cu resursele regenerabile existente, odată ce resursele fosile vor fi epuizate?

Ca și în alte domenii de creație intelectuală, de cercetare sintetică, complexă și profundă, nu există nici aici nici un fel de garanție că se vor naște rezultate consistente și aplicabile. Contează însă că acele capacități intelectuale care în principiu ar putea să lucreze la subiect, să găsească și suportul pentru a susține demersul respectiv. Se poate presupune că cei care au calibrul intelectual pentru a se implica în astfel de chestiuni, vor găsi și resursele pentru propria existență, fără a munci cu târnăcoape vreo 10 ore pe zi. Oricum, în societatea actuală valoarea cea mai mare o are nu munca fizică realizabilă prin utilaje și personal slab calificat, nici proprietatea asupra pământului, nu 'averea familiei' și nu 'originea sănătoasă', ci ceva de nenumărate ori mai important... munca intelectuală creatoare, capacitatea intelectuală și inteligența socială a individului (sperând și o moralitate și o iubire a umanului).

Un ecologist al acestor vremuri trebuie să aibă concomitent capacitatea intelectuală și dăruirea sufletească să se ocupe de acest subiect de fundament pentru civilizația noastră. Degeaba are capacitatea intelectuală dacă se ocupă doar de șah sau afaceri, degeaba are dorința dacă emite doar zbieretul unui naiv prostănac. Persoane cu asemenea capacitate intelectuală și dorință de implicare sunt foarte rare, practic infinitezimal în cadrul populației umane. Totuși, asemenea oameni sunt speranța pentru civilizație. O speranță mică. Investiția în aceste persoane, din partea societății este rentabilă în contextul în care la cel mai problematic subiect al situației actuale, răspunsul posibil poate veni din partea acestora. Pot astfel de oameni să existe pe la universități, pe la diferitele structuri ale Națiunilor Unite, în unități de analiză ale serviciilor secrete, în ONGuri sau mai știu eu unde... nici nu contează, în institute politice formale sau informale, important este să existe. Cred că este mai probabil ca asemenea persoane să existe undeva prin preajma centrelor de gândire analitică strategică gen CIA, NASA, UNDP, UNEP, UNESCO, IUCN, Clubul de la Roma, universități gen Cambridge, Yale,

Oxford, Princeton, Columbia, Stanford, Harvard, etc. Poate că și zone mai puțin centrale, gen CEU, rețele masonice sau ale societății civile, pot dezvolta sau atrage oameni capabili de a oferi soluții la astfel de problematici. Oricum, este spre zero probabilitatea ca acest tip de om să facă pe sfântu' prin India, sau să îl intereseze cine la ce filme se uită la Mall, când se culcă cineva... sau dacă un anumit individ mânâncă puțină sau multă carne, dacă se deplasează cu trotineta sau cu avionul. Probabil că un asemenea individ conștientizează că pentru ecosferă și pentru civilizația umană nu are nici o relevanță modul în care își petrece el zilele și nopțile, cu ce se hrănește, cu ce se deplasează... ci foarte relevant este ce gândește, unde și cum își expune punctul de vedere.

Ecologistul-pragmatic, (o ființă rațională care înțelege bine realitatea ecologică a umanului rezultat prin evoluție biologică), încearcă să analizeze traiectoria Titanicului și numărul de iceberguri prin zonă, consecințele unei coliziuni, și să gândească soluții pentru a preveni un astfel de dezastru. Își dă seama că de pe puntea de jos sau de mijloc nu are nici un fel de influență: comanda vasului este la alte nivele. Trebuie să vadă strategic cam ce resurse informaționale, umane și de timp există la dispoziție, cu cine ar putea să ajungă sus, pe unde sunt căile de acces, cum se poate trece de 'filtre'. Ce ar propune dacă ar fi pe acolo pe sus, prin preajma centrelor de comandă, ar putea să îi convingă pe cei de sus că nu este momentul pentru acest chef și că ăla mare și alb către care mergem nu este ceață volatilă ci este un perete dur de gheață? Ar putea să le explice că dacă ne izbim de gheață, dispar și caviar și fete și briliante și vaporul și chiar și băutura care face viața suportabilă pentru cei de la cârmă? Cum poate să îl trezească pe navigator și pe mașinist, sau cu cine poate să îi înlocuiască?

Dacă subiectul de analizat este interrelația dintre civilizația umană și ecosfera din care face parte dar pe care o subminează, îl doare pe el în bască de 'amprenta de carbon' a vecinului sau a colegului... poate are invidie când altcuiva 'îi merge bine', că doar și el este om plin de frustrări, speranțe și nevoie de iubire, decepții și îngâmări fără bază, deci un oarecare om - doar că este geniu. Mă gândesc că unul de acesta își trăiește viața personală cu toate urcușurile și coborâșurile, reușitele și dezastrele combinate, cu toate splendorile momentane și mizeriile jalnice,... doar că îl interesează subiectul actualmente prioritar pentru civilizația umană globală, anume în ce direcție ne îndreptăm pentru a evita dezastrul ecologic care ar distruge această civilizație. Cu un asemenea calibru intelectual, el știe că nu poate să fie bun la toate, nu este posibil și nici nu este nevoie... nu este bun la concursul de gătit și la cântat la flaut, la balet și la oină, nu este omul orchestră... așa că în principiu își dozează efortul corect, știe care este miza, care sunt resursele disponibile, știe de lipsa oricărei garanții a reușitei și de frumusețea activităților intelectuale. Nu cred că este o persoană foarte prietenoasă sau comodă pentru alții și își alege foarte bine oamenii pe care îi bagă în seamă măcar și pentru o secundă.

Nu contează dacă se îmbată cu prietenii, nu contează ce mânâncă, ce face cu prietenele, dacă înjură sau fumează, dacă doarme toată ziua... esențial este să aibă calibrul intelectual și dorința de a se ocupa de subiectul dezvoltării durabile reale, capacitatea de muncă eficientă încât să creeze o viziune realistă despre situație și poate să aibă și acea sclipire genială care ne-ar apropia de o soluție la această cea mai mare criză de dezvoltare a omenirii, criza ecologică care ne poziționează acum pe o traiectorie de coliziune cu zidul nimicitor al resurselor terminate.

Așa cum de la un genial expert în fizică cuantică sau de la un cercetător al tumorilor maligne nu am putea avea pretenții privind viața lui personală, nu este diferită situația nici în cazul ecologului/ ecologistului care se ocupă de o problemă mult mai serioasă. Poate umbla chel sau netuns, poate să bea și să fumeze, să fie homosexual și curvar, cu pantofii găuriți sau lustruiți

Ecologistul ideal dar totuși real

Scris de dr. Peter Lengyel

Sâmbătă, 01 Octombrie 2011 14:18 - Ultima actualizare Miercuri, 02 Noiembrie 2011 18:00

---

sau plini de noroi... astea toate nu contează. Treaba lui dacă se plimbă sau doarme, dacă face jogging sau sumo, sau stă și privește curgerea apei râului. Poate face orice ar face alt om, și nimic din ce este uman să nu îi fie străin. Ar fi de preferat să fie relativ normal inclusiv în comportament, dar nu își permite omenirea să aibă mofturi la situația în care ne aflăm. Desigur, teoretic ar fi bine să fie un model prin fiecare manifestare personală, dar putem fi realiști și totuși să ne așteptăm ca așa să fie... ar însemna că acest om este realmente perfect? Dacă avem pretenția ca un ecolog/ ecologist real să fie un sfânt și un model în toate privințele, cred că ne aventurăm pe tărâmurile idealismului naiv, un teren strict rezervat pentru dobitoci. 'Nu contează cât de lung ai părul.. ci contează ce și cum gândești.' Rămâne deci ca atunci când scrie un raport, o carte, un articol, o prezentare pentru o conferință, când predă la Universitate, el să poată condensa esențialul, rezultatul gândirii lui de până atunci, bazându-se și pe produsele gândirii celor mai geniale creiere ale domeniului. Rezultatele gândirii lui pot schimba traiectoria civilizației, pot reprezenta diferența între dezastrul global și sustenabilitate.

Probabil că a ajuns la acest domeniu al dezvoltării durabile de pe undeva dinspre direcția științelor biologice/ ecologice, dar nu exclud nici proveniența din domenii legate de geografie/ geologie/ economie sau științe politice. Probabil că lucrează analitic cu sistemul, și nu (mai) vrea să convingă pe nimeni să devină 'ecologist', să nu risipească multă apă, să meargă cu bicicleta sau să nu fumeze. Cred că are scârbă față de proști. Este elitist, dar știe să comunice pe înțelesul tuturor. Cred că are mai multă simpatie față de cei deștepți dintre 'dezvoltatori' decât pentru cei proști dintre 'ecologiști'. Probabil că în paralel cu dezvoltarea ideilor, încearcă să le testeze pe diferite grupuri de oameni relevanți ai contextului, probabil că încearcă să dezvolte legături cu alte persoane interesate de subiect.

Știe că are o singură viață și în consecință se gândește că ar fi cazul să trăiască rezonabil de bine. Nu cred ca este exagerat de bogat, dar știe că dacă ar decide "să facă bani", ar putea să aibă mari reușite.. ar fi "fără număr". Dar conștientizează că nu acesta este subiectul pentru care merită să își aloce energia și capacitatea intelectuală... Are cele necesare traiului zilnic, nu îi este foame. Știe că vor urma vremuri interesante. Deși la prima vedere pare pesimist, el are un optimism debordant: crede într-un viitor demn pentru oameni.

Scris în noiembrie 2010

AUTOR: dr. Peter Lengyel | SURSA: <http://peterlengyel.wordpress.com/2011/09/26/ecologistul-i-deal-dar-totusi-real/>